

3. PALEONTOLOGIE

PALEOZOOLOGIE

NOTĂ ASUPRA UNOR INOCERAMI SANTONIAN-CAMPANIENI DIN BAZINUL VĂII AJMARUL MARE (ESTUL BAZINULUI BORȘA, MARAMUREȘ)¹

DE

LADISLAU SZÁSZ²

Abstract

Note on Some Santonian-Campanian Species of the Genus *Inoceramus* from the Ajmarul Mare Basin (Eastern Part of the Borșa Basin, Maramureș). In this note the author gives the description of some *Inoceramus* specimens supplied by two marly levels interbedded in the conglomerate series of the Ajmarul Mare Basin (east of the locality of Gura Fintinii, Borșa). Most of these specimens belong to the subgenera *Platyceramus* and *Sphenoceramus*. This assemblage is indicative of the Upper Santonian-Lower Campanian stratigraphic range.

Fauna care constituie obiectul notei de față a fost colectată din câteva puncte din bazinul pîriului Ajmarul Mare, afluent de dreapta al Vișeuțului, cu care se unește la cca 4 km amonte de localitatea Gura Fintinii (figura).

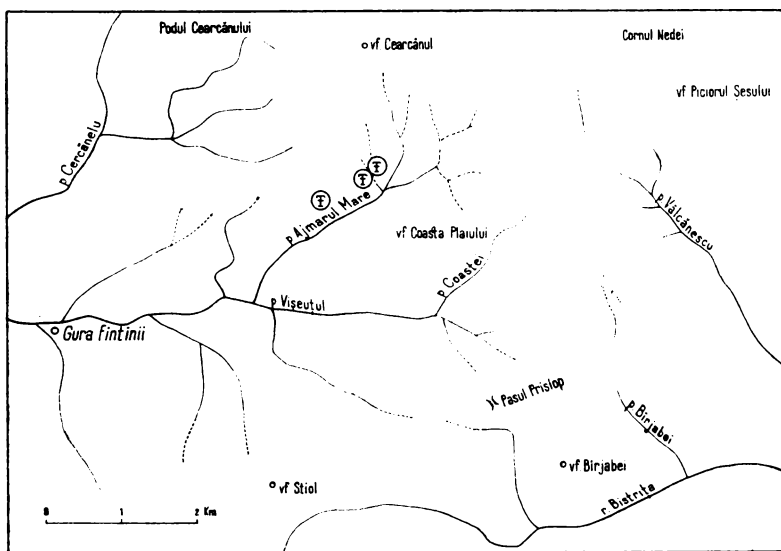
Fauna este compusă din mai multe exemplare de inocerami, în general de talie mare, care se pot atribui la câteva specii cunoscute în Santonianul și Campanianul din Germania și alte regiuni din Europa sau din alte continente.

Starea de conservare a formelor nu este perfectă, cele mai multe exemplare sînt incomplete, uneori deformate prin presiune litostatică, iar cochilia este numai parțial păstrată. Cu toate aceste inconveniente, considerăm că este utilă prezentarea sumară a acestor forme (cel puțin

¹ Comunicare în ședința din 16 mai 1973.

² Institutul Geologic, str. Caransebeș nr. 1, București.

a acelora care sînt bine păstrate), întrucît ele au permis separarea depozitelor cretacice-superioare de cele eocene din sectorul pasului Prislop, și în afară de aceasta trebuie menționat că depozitele Cretacicului superior din

Schiță cu amplasamentul punctelor fosilifere cu inoceramii în bazinul văii Ajmarul Mare.
Esquisse de l'emplacement des gisements fossilifères à inocérames dans le bassin de la vallée d'Ajmarul Mare.

Maramureș sînt destul de sărace în macrofaună, așa încît descoperirea unor noi puncte fosilifere prezintă un real interes, mai ales cînd fauna respectivă poate să dea și indicații stratigrafice.

Inoceramii sînt cantonați în două pachete de marne siltice cenușii, intercalate în conglomerate polimictice grosiere. Nu insistăm asupra descrierii succesiunii litologice și asupra problemelor stratigrafice în general, care constituie obiectul unei alte lucrări.

Formele de *Inoceramus* aparțin în marea lor majoritate subgenurilor *Platyceramus* și *Sphenoceramus*, care au dezvoltare maximă în Santonian și Campanian, așa încît chiar dacă nu se pot determina specific, ele dau indicații asupra poziției stratigrafice a depozitelor din care provin.

Genul *Inoceramus* S o w e r b y 1819

Subgenul *Platyceramus* H e i n z 1932

Inoceramus (Platyceramus) cycloides cycloides W e g n e r

- 1905 *Inoceramus cycloides* W e g n e r, p. 162—164, fig. 6 în text. (fig. 3 din pl. 7 este reproducerea micșorată a fig. 6)
- 1929 *Inoceramus cycloides* W e g n e r—H e i n e, p. 39, pl. 2, fig. 8.
- 1961 *Inoceramus (Platyceramus) cycloides cycloides* W e g n e r—S e i t z, p. 58—63, pl. 1, fig. 1, 6, 8, fig. 10, 11 în text.
- 1967 *Inoceramus (Platyceramus) cycloides cycloides* W e g n e r—S e i t z, p. 77—79, pl. 11: fig. 3; pl. 19, fig. 1; pl. 22, fig. 2.

Exemplarul nostru prezintă cele mai mari asemănări cu exemplarele figurate de H e i n e (1929, pl. 2, fig. 8) și S e i t z (1961, pl. 1, fig. 6), singura deosebire mai frapantă fiind existența la exemplarul nostru a unor stadii de creștere mai avansate decât la formele sus-menționate. Toate subspeciile lui *I. (Pl.) cycloides* sînt localizate în intervalul stratigrafic Santonian-Campanian, uneori însă la nivele diferite. Subspecia la care ne referim este mai frecventă în partea superioară a intervalului respectiv, și are o răspîndire geografică largă, în special în Europa.

Inoceramus (?Platyceramus) cf. platinus L o g a n

Pl. II

- 1964 *Inoceramus platinus* L o g a n—S c o t t & C o b b a n, p. 18, pl. 9; pl. 11, fig. 1.
- 1965 *Inoceramus platinus* L o g a n—S e i t z, p. 131—132.

Am inclus la această specie (care după caracterele sale face parte probabil tot din subgenul *Platyceramus*) un exemplar incomplet, de talie mare (cel puțin 25 cm lungime), care are o ornamentație foarte asemănătoare cu cea a exemplarelor figurate de S c o t t & C o b b a n (1964). Asemănări destul de mari se constată și cu unele forme descrise de S e i t z sub denumirea de *Inoceramus (Platyceramus) cycloides* subsp. indet. (1961, p. 72—74, pl. 1, fig. 5). De altfel autorul amintit a remarcat în lucrările sale mai recente (S e i t z, 1965, p. 132), că unele forme descrise de el anterior (1961 ca *Inoceramus (Pl.) cycloides* ar putea să aparțină speciei *Inoceramus platinus*, fără a menționa însă la care dintre forme se referă această apreciere. Asemănarea dintre *Inoceramus platinus* și formele din grupul lui *Inoceramus cycloides* a fost remarcată și în altă lucrare a autorului respectiv (S e i t z, 1967, p. 76).

În America de Nord specia în discuție este localizată în Santonianul mediu și superior, avînd deci în linii generale aceeași repartiție stratigrafică cu cea a formelor din grupul lui *Inoceramus cycloides*.

Inoceramus (Platyceramus) aff. salisburgensis F u g g. & K a s t n.

Pl. III

1885 *Inoceramus salisburgensis* Fugger & Kastner, p. 77—79, pl. 1.

1970 *Inoceramus (Platyceramus) salisburgensis* Fugger & Kastner—Seitz, p. 125, pl. 24, fig. 1; pl. 25; pl. 26; pl. 27, fig. 11 in text.

Exemplarul la care ne referim prezintă cele mai mari analogii cu specia creată de Fugger și Kastner, însă este destul de rău păstrat, din care cauză există un anumit grad de incertitudine în determinarea specifică.

Specia este frecvent citată în aria alpino-carpatică, în special din Campanianul superior, dar se admite existența ei și în nivelele mai inferioare ale Senonianului (cel puțin în Campanianul inferior) (Koloman în Seitz, 1970, p. 136).

În Carpații românești specia respectivă este destul de frecvent menționată din Senonianul superior, fiind semnalată și în Maramureș (Ilieșcu et al. 1967), însă după eșantionul figurat de autorii citați este greu să ne dăm seama dacă este vorba sau nu de specia respectivă.

Inoceramus (Platyceramus) sp.

Pl. IV

Exemplarul la care ne referim este o formă de talie mare, din păcate incompletă, mai lată decât înaltă (înălțime : cca 25 cm, lățime : peste 30 cm), cu ornamentație slab dezvoltată, reprezentată numai prin striuri de creștere sau ondulații neregulate ale cochiliei (într-un stadiu de creștere mai avansat). Forma prezintă analogii, judecând după descriere, cu *Inoceramus haueri* Zugmayer, citat din Senonianul din bazinul Vienei (Zugmayer, 1875, p. 293), care însă nu a fost figurat de autorul respectiv, iar holotipul s-a pierdut. Seitz (1970, p. 133, 136) este de părere că descrierile date de diferiți autori pentru *Inoceramus haueri* corespund destul de bine cu caracterele unuia dintre paratipurile lui *Inoceramus salisburgensis*, presupunând că cele două forme sînt sinonime. Prin urmare exemplarul nostru ar putea să aparțină tot speciei *Inoceramus salisburgensis*, sau eventual unei specii inedite, dar starea de conservare a formei și lipsa materialului comparativ nu ne permite o determinare mai exactă.

Inoceramus cf. decipiens Zittel

Pl. V

Dintre formele colectate există un exemplar destul de rău păstrat, care după caracterul ornamentației se apropie de specia *Inoceramus*

decipiens, citat din formațiunea de Gosau din Alpi, menționat și în Senonianul din sudul Munților Apusenii (Tomescu et al. 1969).

Subgenul *Sphenoceras* J. Böhm 1915

La acest subgen aparțin mai multe exemplare dintre cele colectate de noi, avînd în general talie mare (unele exemplare depășesc 20 cm în înălțime) din păcate însă nici unul dintre exemplare nu se poate atribui cu toată certitudinea la o anumită specie. Unele exemplare se apropie destul de mult de formele din grupul *Inoceras* (*Sphenoceras*) *pato-tensiformis* Seitz (pl. VI), altele au însă o ornamentație foarte neregulată (pl. VII) și este dificilă includerea lor la un grup sau la altul.

Chiar și în aceste condiții formele respective prezintă interes stratigrafic, întrucît speciile subgenului *Sphenoceras* sînt cantonate aproape exclusiv în Santonian și în Campanianul inferior (Seitz, 1965).

BIBLIOGRAFIE

- Fugger E., Kastner C. (1885) Naturwissenschaftliche studien und beobachtungen aus und über Salzburg. 131 p., 2 pl. Salzburg.
- Heine Fr. (1929) Die Inoceramen des mittelwestfälischen Emschers und unteren Unter-senons. *Abh. preuss. geol. Landesanst.*, N.F., 120, 124 p., 19 pl. Berlin.
- Scott G. R., Cobban W. A. (1964) Stratigraphy of the Niobrara Formation at Pueblo, Colorado. *U. S. Geol. Survey Prof. Paper* 454—L., 30 p., 11 pl. Washington.
- Seitz O. (1961) Die Inoceramen des Santon von Nordwestdeutschland. I. Teil, Die Untergat-tungen *Platyceras*, *Cladoceras* und *Cordiceras*. *Beih. geol. Jb.*, 46, 186 p., 15 pl. Hannover.
- (1965) Die Inoceramen des Santon und Unter-Campan von Nordwestdeutschland. II Teil, Biometrie, Dimorphismus und Stratigraphie der Untergattung *Sphenoceras* J. Böhm. *Beih. geol. Jb.*, 69, 194 p., 26 pl. Hannover.
- (1967) Die Inoceramen des Santon und Unter-Campan von Nordwestdeutschland. III Teil, Taxonomie und Stratigraphie der Untergattungen *Endocostea*, *Haenleinia*, *Platyceras*, *Cladoceras*, *Selenoceras* und *Cordiceras* mit besonderer Berücksichtigung des Parasitismus bei diesen Untergattungen. *Beih. geol. Jb.*, 75, 172 p., 27 pl. Hannover.
- (1970) Die Muntigler Inoceramen Fauna und ihre Verbreitung im Ober-Campan und Maastricht. *Beih. geol. Jb.*, 86, p. 105—141, pl. 14—28. Hannover.
- Wegner Th. (1905) Die Granulatenkreide des westlichen Münsterlandes. *Z. Deutsch. geol. Ges.*, 57, p. 112—232, pl. 7—10, 20 fig. in text. Berlin.

NOTE CONCERNANT QUELQUES INOCÉRAMES DU SANTONIEN-CAMPANIEN DU BASSIN DE LA VALLÉE D'AJMARUL MARE (EST DU BASSIN DE BORŞA, MARAMUREŞ)

(Résumé)

La faune à inocérames qui constitue l'objet de la présente note a été prélevée de deux niveaux de marnes sombres, intercalés dans les conglomérats polymictiques du bassin de la vallée d'Ajmarul Mare (est du bassin de Borşa, Maramureş).

Les sous-genres *Platyceramus* sont représentés par les espèces: *Inoceramus* (*Platyceramus*) *cycloides cycloides* W e g n e r, *I* (?*Platyceramus*) cf. *platinus* L o g a n, *I*. (*Platyceramus*) aff. *salisburgensis* F u g g e r & K a s t n e r, *Inoceramus* sp. [? ex gr. *I*. (*Platyceramus*) *cycloides*], etc. et *Sphenoceramus*, et par une série de formes indéterminables au point de vue spécifique.

L'association ce-dessus indique l'existence de l'intervalle stratigraphique du Santonien supérieur-Campanien inférieur et a permis la séparation des dépôts qui reviennent au Crétacé supérieur de ceux de l'Éocène, avec lesquels on les avait confondu jusqu' à l'heure actuelle.

PLANŞA I

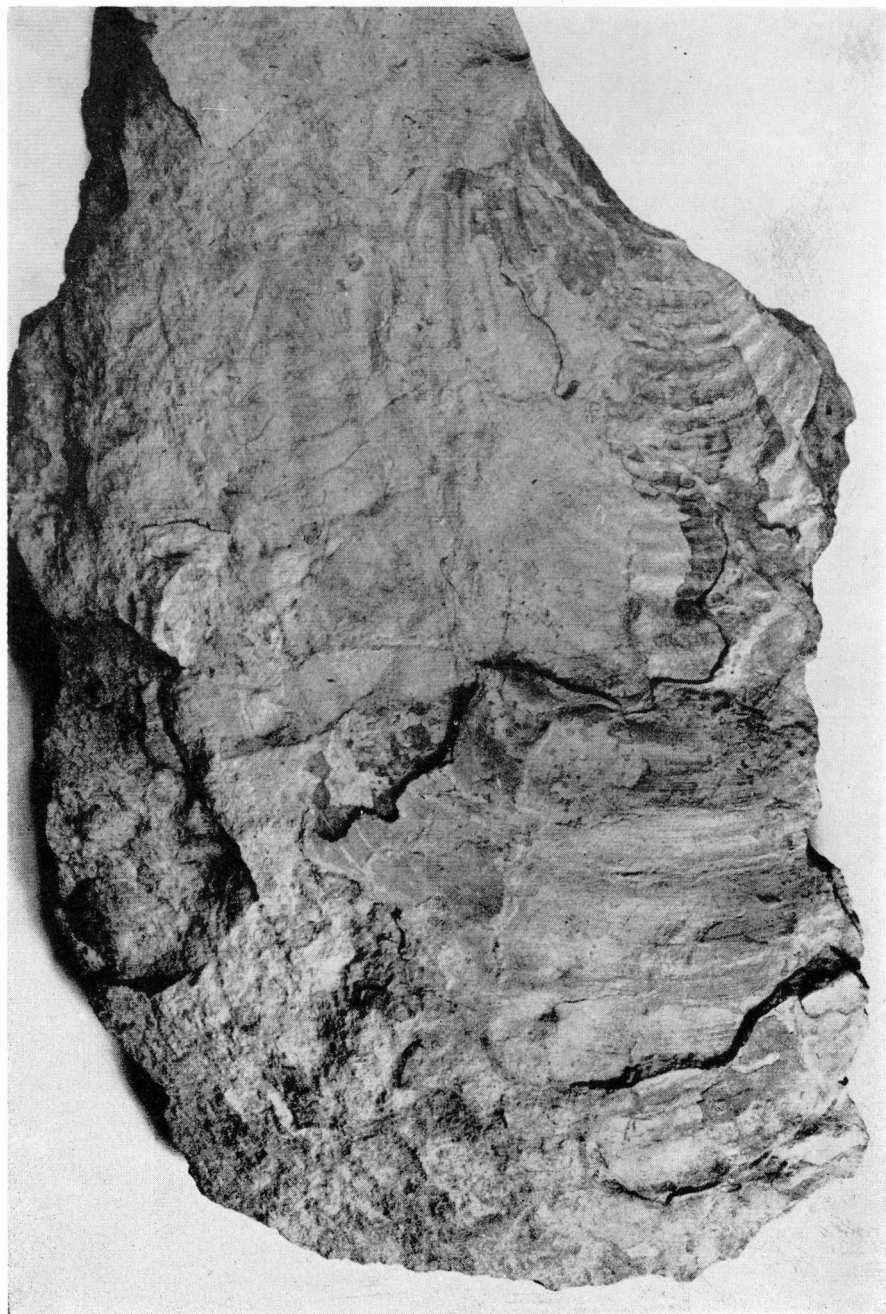
PLANŞA I

Inoceramus (Platyceramus) cycloides W e g n e r (× 1).

PLANŞA II

Inoceramus (?*Platyceramus*) cf. *platinus* L o g a n (× 3/5).

PLANŞA III

Inoceramus (Platyceramus) aff. salisburgensis Fugger & Kastner ($\times 2/3$).

PLANŞA IV

Inoceramus (Platyceramus) sp. [ex gr. Inoceramus (Platyceramus) salisburgensis ?] (× 1/2).

PLANŞA V

Inoceramus cf. *incipiens* Zittel (× 1).

PLANŞA VI

Inoceramus (Sphenoceramus) sp. [ex gr. *Inoceramus (Sphenoceramus) palootensiformis*]($\times 1$).

Institutul Geologic. Dări de seamă, vol. LX/3.

PLANŞA VII

Inoceramus (Sphenoceramus) sp. ($\times 2/3$).

